

Eminentissimi Ac Reverendissimi Domini, D. Joannis Baptistæ, Cardinalis De Luca, Theatrum Veritatis Et Justitiæ, Sive Decisivi Discursus

Ad Veritatem Editi In Forensibus Controversiis, Canonicis & Civilibus, in quibus in Urbe Advocatus, pro una partium scripsit, vel Consultus respondit ; Cum Indicibus Argumentorum, Causarum ac Rerum luculentissimis. Opus Tam Judicibus, Quam Causarum Patronis, atque omnibus in utroque Foro ...

Pars Prima. De Ivrisdictione Et Foro Competenti. Pars Secunda. De Præeminentiis & Præcedentiis

**Luca, Giovanni Battista de
Coloniae Agrippinae, 1691**

Disc. XVII. Aquilana jurisdictionis. Si ex concordia, seu aliàs Præelato inferiori competit omnimoda jurisdictionis, etiam in casibus venientibus sub delegata reservato solùm Episcopo jure visitandi ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74087](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74087)

Resolutio in stricta juris censura parum probabilis videbatur, quoniam verba Concilii hoc loco sunt nimis clara, circa restrictivam ad loca existentia intra Episcoporum Dioceses, Undè propterea, quoties verba sunt clara, tunc intentio per argumenta, & interpretationes de facili admittenda non est ad text. in l. ille aut ille §. cum in verb. ff. de legat. 3. cum concordantibus collectis per *Ror. dec. 44. n. 14. par. 11. rec.*

Quia verò diffidentia circa hujusmodi speciem habita, etiam de Capitulis Cathedralium, ac etiam dicta consideratio specialis provisionis super eadem specie facta per Capitulum separatum, satis ostendere videntur, intentionem Concilii fuisse, hunc actum, ut potè majoris importantiæ, & Episcopali ordini propriè incumbentem, regulandum non esse eodem jure, quo reliquum genus actuum ad delegatam jurisdictionem pertinentium; Hinc proinde non improbabiler applicari posse considerabam eam juris propositionem, quam in conventionibus, & ultimis voluntatibus receptum habemus, ut substantia voluntatis, cortici, & formalitati verborum prevalere debeat, *Mantic. de consuetur. lib. 3. tit. 3. num. 9. & de tacit. lib. 2. tit. 7. num. 1. cum seqq. Merlin. decis. 692. num. 46. Burat. decis. 113. num. 7. & sapius.*

Et fortius ex congruentiæ ratione quam experientia induxit, multorum inconvenientium, ex omnimoda Episcopali jurisdictione resultantium in locis sub hujusmodi Abbatibus, & inferioribus Prælatibus existentibus, in quibus nimium licentiosè vivi solet, atque Ecclesiastica disciplina parùm servari, Unde pro mea sententia, sancta & laudabilis res esset, ut hujusmodi jurisdictionis species in universum supprimeretur, omniaque loca ad antiquam *Dyonisi* divisionem sub Diocesisbus redigerentur; Ab initio etenim quo Rom. Curiam praticare cœpi, jam antea conficius scandalorum, & inconvenientium, quæ in hujusmodi locis *Nallius* frequenter praticantur, videns tantas ceremonias, quæ in Episcoporum creatione adhibentur, in eo scilicet, prævia diligenti informatione, eligendo, deinde examini coram ipso Papa, & Card. ac pluribus ex doctioribus Curie vitis exponendo, Necnon prævio processu super natalibus, vita, & moribus in uno Consistorio præconizandi in altero verò proponendi, Ac demum in actu consecrationis tot rigorosa juramenta super Ecclesie defensione, & ovium sibi commissarum recto gubernio exigendi; Idcirco omninò incongruum censui, dictas ceremonias & diligencias adhibendas esse pro exercendo illo munere, quod admittim, & in omnibus exercent hujusmodi inferiores Prælati, in quibus nulla diligentia adhibetur, & quorum auctoritas pendet, vel ex sola sæculari potestate, vel ex aliquorum Regularium electione, ut contingit in Abbatibus Regularibus, quorum mores, & sufficientiam eligentes, vel deputantes spectare solent principaliter pro regendo ipsorum Regularium Conventu, non autem pro exercenda jurisdictione Episcopali in Clerum & populum, & sic est verè inconveniens, quo nullum majus.

Dicebam tamen post hujusmodi resolutionem aliquibus ex Eminentissimis PP. Melandare quidem Congregationis intentionem, ut potè satis rationabilem, ac proprio genio adaptatam, sed præsentem resolutionem salvari non posse ab improbabilitate, nisi generaliter cum omnibus consimilibus inferioribus Prælatibus idem praticetur; Aut enim d. ratio

subsistit, aut non, & utroque casu, injustum, atque incongruum est, ut cum unis praticetur, & non cum aliis, cum omnium eadem sit jurisdictio, & auctoritas; Ac etiam quod explicari deberet, ut id committatur alicui Epif. tanquam viciniore, eodem modo quo Constitutio *Greg. XIV.* super materia Ecclesiasticæ immunitatis, aliæque Constitutiones Apostolicæ, idemque Concilium in aliquibus actibus committunt, & hoc nè ille Episcopus, cui tanquam viciniore provisionaliter ut supra iuste jurisdictionis actus delegatus fuit, ex illius exercitio, paulatim tractu temporis prætereundere valeat loci titulationem intra Diocesium, & successivè jure Diocesano universam jurisdictionem delegatam.

Quinimò, cum ex dicto foundationis privilegio constet, antiquitus esse in controversia inter Episcopos *Mutinen. & Reggien.* num ista Ecclesia, cum ejus pago, & ambitu, esset intra unius, vel alterius Diocesis fines, Idcirco omninò congruum dicebam, ut ita in reliquis hujus Prælati jurisdictionis præservativa remaneret, neque antiquis Episcopi *Reggien.* Juribus injuria fieret, alternatim iste Jurisdictionis actus utriusque Episcopo delegari deberet, Eo etiam adjecto temperamento praticato in Oppido *Altamura* & in aliis, ut scilicet Episcopus viciniore, non possit Ordines conferre, vel literas dimissoriales ad eos suscipiendos concedere hujusmodi Prælatorum subditis, nisi prævisis proprii Prælati literis testimonialibus, cum ita remaneat utriusque consultum, atque pro hac declaratione consulebam redeundum esse ad Congregationem, Incertum autem est, quid sequutum sit deinde, dum amplius agentes pro Archiepresbytero non vidi; Et sic reflectendo ad veritatem gravamen in eo consistere credebam, quod desuper generalis provisio non fieret, quia justum non est, ut unus sit filius & alter privignus, sed omnes eandem Jurisdictionem habentes pariformiter tractari convenit.

AQUILANA JURISDICTIONIS

PRO

EPISCOPO,

CUM

ABBATE SEU PRÆPOSITO
S. JOANNIS IN PERSICETO.

Casus decisus per Sac. Congregationem Concilii pro Episcopo.

Si ex concordia, seu aliàs Prælato inferiori competit omnimoda jurisdictio, etiam in casibus venientibus sub delegata, reservato solum Episcopo jure visitandi Ecclesiam, Quid sub hoc jure veniat; Et an visitare possit personas eidem Ecclesie inservientes, eorumque causas, & titulum Beneficiorum cognoscere.

SUM

S V M M A R I V M.

- 1 **F** *Alti series.*
- 2 **C** *Concessa jurisdictione, seu praeminentia, censentur concessa omnia ea, sine quibus concessio effectum habere non potest.*
- 3 **D** *De finibus seu effectibus, ob quos visitatio inducta est, ac ordinariis demandata.*
- 4 **Q** *uomodo sit compatibilis jurisdictione Pralati inferioris cum illa Ordinarii Visitatoris.*
- 5 **A** *n jurisdictione Visitatoris restricta sit ad solum tempus visitationis.*

D I S C. XVII.

Existente in Civitate Aquilana Ecclesia S. Joannis in Perficeto, cui annexa est cura animarum, amplis privilegiis exemptivis dotata, cum jurisdictione ejus Pralati, tam in clerici os ejusdem Ecclesiae adscriptos, quam in populum saeculare in adjacenti castro, seu in aliqua parte Civitatis forte viventem, quasi per quamdam similitudinem Episcopi *Fesulani* in Civitate Florentiae, seu Archiepiscopi *Nazareni* in Oppido Baroli; Hinc antiqua & frequentes, praesertim post Concilii Tridentini publicationem fuerunt controversiae, inter Episcopum, & dictum Prælatum inferiorem super jurisdictione à dicto Conc. locorum Ordinariis etiam in locis & personis exemptis delegata, quae controversiae tandem sopitae fuerunt per concordiam à Sede Apostolica approbatam, per quam conventum fuit, ad Episcopum jure delegato spectare debere visitationem Ecclesiae, collationem ordinum, seu concessionem litterarum dimissorialium pro illis suscipiendis, jus intendendi concursus ad parochiales, convocationem dicti Pralati, ejusque clericorum ad synodum, una cum observantia Constitutionum synodaliū, omniaque alia, quae Episcopis, in personis & locis exemptis competunt, tam de jure antiquo, quam novissimo; E converso autem, ad Prælatum spectare debere, privatim ad Episcopum, cognitionem causarum civilium, criminalium, & mixtarum, omniumque aliarum ad forum Ecclesiasticum, in spiritualibus, & temporalibus pertinentium, cum personis & rebus dictae Abbatiae subjectis.

Cum autem tractu temporis Episcopus occasione visitandi Ecclesiam, visitare quoque veller personas exercentes curam animarum, ac sacramenta administrantes, tam circa idoneitatem, quam vitam & mores, ac etiam recognoscere bullas, seu titulos beneficiorum aliaque Ecclesiae cultum & divinarum ministracionem concernentia; Prælatus verò praedictus hujusmodi visitationem de facto impedire curaverit, unde Episcopus ad centuras processit; Hinc re delata ad Sac. Congregationem Concilii, partibus auditis de anno 1667. *mensis Junii seu Julij*, prodit resolutio Episcopo favorabilis; Ipsi scilicet citra violationem concordiae, ac ad ejus limites, competere jus visitandi, nedum Ecclesiam, sed etiam personas, tam circa Ecclesiae cultum, & curae exercitium, ac sacramentorum administracionem, quam circa vitam & mores, recogniciones beneficiorum, seu bullarum, aliaque ad mentem *Sac. Conc. Trid.* sub visitatione cadentia. Atque mihi pro Episcopo scribenti, reflectendo ad solam veritatem, probabilis, beneque fundata visa est resolutio.

Concessa siquidem aliqua jurisdictione seu praerogativa, concessa censentur omnia ea, quae illius finem seu effectum respiciunt, & sine quibus inanis concessio remaneret ad *text. cum ibi notatis in l. 2. ff. de jurisdictione omnium judicum cum concord. apud Merlin. dec. 610. alias 253. par. 6. rec. num. 1. & seqq.* ubi quod data praeminentia Decano vel alteri praesidendi in choro, concessa etiam censetur facultas mulctandi ac puniendi omnes in Choro existentes, & male suas partes explentes, ac demandandi alia ejusdem Chori servitium ac rectam administracionem concernentia cum similibus, ac habetur deductum magis specieliter in *Nazarena jurisdictionis hoc tit. disc. 20.*

Visitatio autem per *Sac. Concilium Tridentinum*, repetitis vicibus, etiam in Ecclesiis & locis exemptis, locorum Ordinariis in iuncta, & commissa, non percutit eam solam Ecclesiam materialis visitationem; (quam tanquam merè ceremonialem sine aliquo effectu, utinam non adeo punctualiter aliqui facerent singulis annis, pro solo fine exigendi procuraciones, & munera, reliquam omnes visitatoris partes negligendo,) sed percutit finem seu effectum, ob quem illa introducta est, nedum scilicet ut ipsa Ecclesia materialis cum altaribus, & capellis, decenter restaurata, & ornata retineatur, sed ut ita tollantur abusus circa cultum, ac derogantur intrusi, & usurpatores beneficiorum, ac bonorum Ecclesiasticorum, necnon inspiciatur, an Sacramenta aliaque divina bene populo ministrantur, & quomodo ministrantes vivant, an scilicet populo scandalum vel aedificationem praebent, cum similibus visitationis finem seu effectum concernentibus, ut patet ex *sess. 13 de Reformat. cap. 1. sess. 24. de Reformat. cap. 3. & capit. 10. ac ceteris de more collectis habetur apud Barbof. de Jur. Ecoles. lib. 1. cap. 14. num. 2. cum sequen. & de Episcopo, alleg. 74. num. 7.* Idcirco perneceesse dicebam, dandam esse visitationem personarum, tam circa idoneitatem, quam circa vitam & mores, ac recognitionem bullarum seu titulorum, quorum ratione beneficia possideant, ac ordines, aliaque munia exercent.

Ea potissimum viva ratione concurrente, quod in eadem concordia conventa erat observantia Constitutionum synodaliū. Igitur perneceesse dicebam dandam esse Episcopo dictam facultatem, & jurisdictionem, ad effectum inspiciendi, an dictae Constitutiones observarentur nec ne, contraventores etiam puniendi, ne aliàs lex imposita diceretur potius verbis quam rebus.

Difficultas autem in eo consistere videbatur, quod per eandem concordiam, Prælato inferiori, per regulam universalem concessa erat cognitio, privatim ad Episcopum, omnium & quarumcumque causarum, etiam criminalium, aliàs sub jurisdictione delegata venientium; Ita enim dicebant scribentes pro dicto Prælato, concordiam violaram remanere, neque verificari posse dictam universalem cognitionem, si Episcopo tribueretur facultas inquirendi de vita & moribus, sive de beneficiorum ac bonorum Ecclesiasticorum usurpatione, cum facultate contraventores puniendi.

Verum facilis erat solutio, quoniam dicta universalis cognitio privata, ad tollendam contradictionem, quae alias esset manifesta, intelligenda est compatibiliter, & cum distinctione temporum, extra scilicet visitationem, & in causis indifferentibus reliquo tempore contingentibus, in quibus Episcopus se ingerere non potest, cum ejus jurisdictione utpote restricta

reſtriſta ad viſitationem, non ſe protendat niſi ad ea, quæ illam ejuſque obſervantiam concernunt, ex collectis per *Barboſ. de Epifcopo diſta alleg. 74. nu. 4.* Non autem ut ad dictum ſolum tempus ejuſ jurisdictio reſtriſta ſit, ut ſolet eſſe exemptorum præſentio, cam in toto reliquo tempore, rectè demandare valeat obſervantiam eorum, quæ in viſitatione demandata ſunt, ac tranſgreſſores punire, ſeu aliàs inquirere de concernentibus ejuſdem Viſitationis finem ſeu effectum, ne aliàs Epifcopus videns abuſus, cogendus eſſet eos tolerare uſque quò tempus novæ viſitationis adveniret, ut advertitur in *Faventina ſupra hoc eodem tit. diſc. 4.* Sed ne ſe ingerat in cauſis ordinariè ſeu accidentaliter occurrentibus extraviſitationem, ſeu ipſius viſitationis decreto obſervantiam, atque in hac diſtinctione credebam conſiſtere veritatem.

miniftratione, & jurisdictione Abbatis Caſſinenſis, qui unum ejuſdem Monafterii Monachum in Vicarium & adminiftratores deputare ſolet, cum amplis privilegiis Apoſtolicis exemptivis eidem Monafterio conceſſis, ut infra; Cumque per *Sac. Conc. Trid.* & Apoſtolicas Conſtitutiones, locorum Ordinariis delegata eſſet jurisdictio ſuper concernentibus clauſuram, ac adminiftrationem Monafteriorum Monialium, quamvis exemptorum, ac ſub Regularium regimine & adminiftratione vivantium; Hinc proinde inter Epifcopum & Abbatem exorta fuit lis commiſſa in Rota, ubi plures prodierunt reſolutiones coram *Corduba & Robuſerio*, & demum 23. *Octobris 1589. coram Comitulo*, ut patet ex *decifione 83. inter ejuſ impreſſas*, per quam Abbati conceſſum fuit mandatum de manutenedo quoad gubernium Monafterii & monialium, ac etiam quoad jurisdictionem in clericos inſervientes Eccleſiæ ejuſdem Monafterii, privativè ad Epifcopum, præterquam in illis caſibus, in quibus *Sac. Conc. Trid.* jure delegato locorum Ordinariis jurisdictionem conceſſit, tam circa clauſuram Monafteriorum Monialium, quam alia in locis & perſonis exemptis in diœceſi exiſtentibus, atque cum hac reſolutione prædicatum & continuatum fuit, uſque ad annum circiter 1650. quando exorta fuit nova controverſia occasione deputandi Confeſſarium earumdem Monialium, an ſcilicet iſte per Abbatem deputatus, indigeret ad præſcriptum *Conſtitutionis Gregorii XV.* approbatione Ordinarii, Unde aſſumpta deſuper diſputatione coram *Bichio* ſubrogato ſub intitulatione cauſæ *Montis Caſſini jurisdictionis*, Epifcopo informare negligente, ſub die 27. *Marſii 1651.* prodiiit reſolutio favorabilis Abbati ſolum informanti, cuius reſolutionis fundamentum fuit, quod Concilium Tridentinum, & Apoſtolicæ Conſtitutiones ſuper Ordinariorum delegata jurisdictione procedunt in Monafteriis vel Eccleſiis ſimpliciter exemptis, ſecùs autem in habentibus territorium ſeparatum, & qualitatem *Nullius*, ut de iſto Monafterio judicatum fuit, ob nimiam amplitudinem privilegiorum Apoſtolicorum, denotantium omnimodam independentiam ab Ordinarioloci,

MARSICANA
JURISDICTIONIS
PRO EPISCOPO

CUM
ABBATE CASSINENSI.

Cauſus pendet in Rota indeciſus.

De Jurisdictione loci Ordinario delegata circa clauſuram Monafterii Monialium ampliffimè exempti, & cum tali exemptione quod importet territorium ſeparatum & qualitatem *Nullius*, quantum ſe extendat, & in quo operativa ſit, Et quale aliud jus extrà clauſuram in eodem Monafterio, vel ejuſ Eccleſiæ Ordinarius habeat.

S U M M A R I U M.

- 1 **F**Acti Series.
- 2 **J**urisdictio delegata Ordinario loci quoad Monasteria Monialium procedit in exemptis, non autem ubi de territorio separato.
- 3 **D**ari potest territorium separatum improprie etiam intra limites alicujus diœceſis, & cum iſtius circumdatione undique.
- 4 **Q**uomodo procedendum ſit in deciſionibus unatantum parte informantis editis.
- 5 **T**enor concordia mita in cauſa.
- 6 **A**peritio oris non eſt concedenda ſine cognitione probabilitatis juſtitia petentis.
- 7 **D**e differentia inter Prelatos inferiores habentes territorium ſeparatum per veritatem, & alios habentes per privilegium & ſtitutionem.
- 8 **D**e ratione ob quam cuſtodia clauſura ac adminiftratio Monafterii Monialium committitur Ordinario loci.

DISC. XVIII.

LN Oppido *Tagliacotii*, quod non dubitatur eſſe, in, & de hac diœceſi Marſicana, ſub Epifcopi omnimoda, tam ordinaria, quam delegata jurisdictione, adest Monafterium monialium Ordinis *S. Benedicti* ſub invocatione *Sanctorum Cosmi & Damiani*, ab antiquiſſimo tempore ſub cura, ad *Card. de Luca de jurisdict. & foro compet.*

Nil obſtante ſituatione in diœceſi, ac circumdatione undique, quoniam licet id adyerſari videatur proptiæ & naturali ſeparationi territorii de facto, Non tamen implicat a deſſe territorii ſeparationem impropriam, & ſecundum quid, eorumdem effectuum productivam, ut patet ex deciſione deſuper edita *impreſſ. inter rec. deciſ. 373 par. 11.* quæ apud hujusmodi inferiores Prelatos vel exemptos celeberrima reddita eſt, multasque conſimiles excitavit prætenſiones, & controverſias, juncta præſertim altera conſimili deciſione, pariter cum Epifcopi negligentia, Prelato inferiori tantum informantis edita in *Caven. collationis ordinum 26. Junii 1654. coram Peropio poſt Tonant. de penſion. deciſ. 31.*

Unde patet, quàm cautè procedendum ſit in extendendis deciſionibus ſuper reſolutionibus, quæ una tantum parte informantis, & juxtà ejuſ frequentius non vera præſuppoſita, quæ ab altera parte convinci non poſſunt, procedendum ſit, ſicco tantum ſcilicet ſtylo enunciando præſuppoſita in facto partis informantis, neque ulterius nimium ſe extendendo circa concluſiones, cum tractu temporis, ac apud judices inferiores, præſertim de partibus, non reflectentes ad hanc circumſtantiam, hujusmodi deciſiones magnam impreſſionem facere